

Over de duur van de overeenkomst, de looptijd van een systeem en de uitvoeringstermijn

De discussies rond het thema looptijd, duur en uitvoeringstermijn verlopen in dit land niet voldoende zinvol, in de eerste plaats omdat de respectievelijke regelgevers niet altijd even zorgvuldig geweest zijn qua terminologie en in de tweede plaats omdat heel wat personen niet het verschil kennen/begrijpen tussen een overheidsopdracht en een raamovereenkomst, en ook tussen **het plaatsen van een (nieuwe) opdracht, een systeem/techniek** om (nieuwe) opdrachten te plaatsen en **een gunningsprocedure** en daardoor ook de toepasselijke regels door elkaar halen.

In deze tekst gebruiken we met uitzondering van de citaten uit de wettelijke bepalingen de volgende definities:

- **looptijd (van een systeem)**: de tijd gedurende dewelke men zich op een systeem of techniek kan beroepen om (nieuwe) opdrachten te plaatsen.
- **duur (van een overeenkomst)**: de tijd die verloopt tussen de aanvang van de overeenkomst en het einde van de overeenkomst. In werkelijkheid is de duur van de overeenkomst niet zo éénvoudig te bepalen omdat een opdracht bestaat uit een complex geheel van verbintenissen met elk hun eigen "duur" . (ook niet te verwarren met de duur van risicoperiode bij een verzekeringsovereenkomst!)
- **uitvoeringstermijn (van een prestatie)**: de termijn binnen dewelke een prestatie dient geleverd te worden.

In de regelgeving overheidsopdrachten is het relevant en voorkomt het heel wat hoofdpijn en nutteloze debatten indien men zich zou houden aan de bovenstaande terminologie

Voorbeelden:

- **de looptijd van de raamovereenkomst** (= een systeem) is vier jaren, betekent dat de aanbestedende dienst gedurende deze termijn opdrachten kan plaatsen op grond van deze raamovereenkomst.

- **de duur van de raamovereenkomst** is niet op voorhand te bepalen, de raamovereenkomst wordt immers maar opgeleverd bij de oplevering van de laatste opdracht, geplaatst op grond van de raamovereenkomst. Het is dus **een gevolg van de uitvoering van de raamovereenkomst** en niet het resultaat van een keuze bij de opmaak bestek. Het zou immers best kunnen dat de uitvoeringstermijn van de laatste bestelling zes maanden is en die bestelling geplaatst wordt op de laatste dag van de looptijd en dan is de duur van de raamovereenkomst niet vier maar vier jaar en een half.

- **de uitvoeringstermijn van een prestatie:** de leveringstermijn voor een toestel dat besteld wordt op grond van een raamovereenkomst bedraagt vier maanden. Dit wil zeggen dat het toestel dient geleverd binnen de betrokken termijn, maar er lopen nog heel wat verbintenissen verder in de tijd, denken we maar aan de waarborgverplichtingen.

Zijn er beperkingen in de Europese richtlijnen Klassieke Sectoren inzake de duur van een overheidsopdracht?

Noch de Europese richtlijn 2004/18, noch de richtlijn 2014/24 beperken de duur van een overheidsopdracht. Dit komt omdat de duur van de overeenkomst in de meeste gevallen een gevolg is van de uitvoeringstermijn en het zou absurd zijn om deze te vangen in wettelijke bepalingen: het zou licht belachelijk zijn mocht de Europese regelgever vanuit zijn zetel bepalen binnen welke termijn prestaties dienen geleverd. Hij heeft het al moeilijk genoeg met de eigen termijnen!

De bedoeling van de richtlijnen klassieke sectoren was en is te bepalen wanneer een aanbestedende overheid prestaties **terug moet in mededinging brengen** volgens de toepasselijke bekendmakingsregels en daartoe regelen de richtlijnen **de looptijden van de systemen, niet de duur van de opdracht noch haar uitvoeringstermijn.**

voorbeelden:

Voorbeeld 1: De raamovereenkomst

De raamovereenkomst is een systeem/techniek

art.33 lid 1 alinea3 richtlijn 2014/24:

De looptijd van een raamovereenkomst mag niet langer zijn dan vier jaar, behalve in uitzonderingsgevallen die naar behoren gemotiveerd zijn, met name op grond van het voorwerp van de raamovereenkomst.

Commentaar:

De richtlijn ziet het sluiten van een raamovereenkomst als een techniek om later opdrachten te kunnen plaatsen en niet als het plaatsen van een opdracht.

De bepaling in de richtlijn in art.33 lid 1 alinea 3 heeft tot gevolg dat normalerwijze uitzonderingen daargelaten men zich niet meer kan beroepen op de raamovereenkomst na vier jaren na sluiten van de overeenkomst om alsnog een opdracht te plaatsen. Eens de vier jaren voorbij moet je voor het plaatsen van een opdracht een nieuwe gunningsprocedure voeren volgens de toepasselijke bekendmakingsregels. Deze termijn is ook eenduidig op voorhand te bepalen.

Vermits een verlenging van een raamovereenkomst een verlenging is van een systeem is het triviaal dat ook de looptijd van de raamovereenkomst **verlengingen inbegrepen** onderworpen is aan de hoger vermelde beperking.

De opdrachten geplaatst op grond van de raamovereenkomst zijn evenwel effectief opdrachten en geen techniek of systeem : er is dus logischerwijze geen beperking qua duur in de richtlijn! Zij duren zolang ze duren! Merk op dat er geen beperking is ingeschreven inzake de verlengingen van de overheidsopdrachten in de richtlijn, dit is ook logisch omdat het verlengen niet leidt tot het plaatsen van een nieuwe opdracht. Alle voorwaarden van de verlenging hebben het voorwerp uitgemaakt van de initiële mededinging. In tegenstelling met de herhalingsopdrachten wordt er bij verlengen geen nieuwe opdracht geplaatst in de zin van de richtlijn indien de voorwaarden tot verlenging duidelijk in de opdrachtdocumenten zijn vermeld en onder het regime van de richtlijn 2004/18 vermeld zijn in de aankondiging van opdracht.

Voorbeeld 2: Het dynamisch aankoopstelsel **Het dynamisch aankoopstelsel is een techniek /systeem**

art.34 lid 8 richtlijn 2014/28

De aanbestedende diensten vermelden de geldigheidstermijn van het dynamisch aankoopstelsel in de oproep tot mededinging.

Commentaar:

In de consideransen (63) van richtlijn 2014/24 wordt het begrip "geldigheidstermijn" vervangen door "looptijd"¹.

In de richtlijn 2004/18 was deze termijn beperkt tot vier jaren.

De looptijd van een dynamisch aankoopstelsel mag niet meer dan vier jaar bedragen, behalve in naar behoren gemotiveerde uitzonderlijke gevallen.

Deze bepaling is evenwel komen te vervallen in de richtlijn 2014/24.

Voorbeeld 3: Het systeem van de herhalingsopdrachten

Art.32 vijfde lid (en in het bijzonder de laatste alinea) van de richtlijn 2014/24

Van deze procedure kan slechts gedurende een termijn van drie jaar volgende op de oorspronkelijke opdracht gebruik worden gemaakt.

De techniek van de herhalingsopdrachten is een systeem in de klassieke sectoren waarbij nieuwe opdrachten voor werken en diensten die niet het voorwerp hebben uitgemaakt van de initiële mededinging, kunnen geplaatst worden zonder mededinging in onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking. De voorwaarden daartoe worden geregeld in de richtlijn in artikel 32 vijfde lid.

De richtlijn beperkt **de looptijd van het systeem** hier tot drie jaar. Niet de duur van de betrokken opdrachten!

¹ in bijlage V van de richtlijn 2014/24 heeft men het over de geplande **duur van dat systeem**

Voorbeelden van systemen in de klassieke sectoren die niet voorzien zijn in de richtlijnen klassieke sectoren maar wel in de Belgische wetgeving.

In België kent de regeling van de klassieke sectoren nog de volgende systemen voor het plaatsen van gelijksoortige opdrachten, wanneer de geraamde waarde de drempel voor Europese bekendmaking niet bereikt:

- de lijst van geselecteerden
- het kwalificatiestelsel.

Besluit:

Het zou veel duidelijkheid brengen mocht de regelgever overheidsopdrachten in België een consistentere terminologie gebruiken. We gaan niet in deze tekst op het concrete nut hiervan in, maar een heleboel zogenaamde "interpretatieproblemen" kunnen dan wel loepzuiver worden behandeld.

- voorbeeld: Hoe zit het met wijzigingen aan de opdracht? Wat kan tot wanneer in welke mate worden gewijzigd aan een raamovereenkomst in de zin van artikel 72 van de richtlijn 2014/24? Leg dit eens uit zonder bochtengewring met de actuele terminologie die door de Belgische wetgever wordt gebruikt? Doe een poging!

De Belgische wetgever heeft in de wet van 15 juni 2006 de beperking qua "looptijd" die in de richtlijnen klassieke sectoren nog steeds van toepassing is **bij de raamovereenkomsten, uitgebreid naar de overheidsopdrachten en naar de duur van de opdrachten geplaatst op grond van de raamovereenkomsten**, waardoor hij blijk geeft van

- ofwel wereldvreemde betutteling
- ofwel gebrek aan inzicht in de draagwijdte van de bepalingen van de richtlijn, er zijn zelfs aanwijzingen dat men niet echt goed wist of een raamovereenkomst nu een overheidsopdracht was of niet!
- of misschien wel beiden!

Laat ons hopen dat hij die fout niet opnieuw maakt!

ir MAB bert baeyens

Boutersem, donderdag 11 februari 2016

